

WISSELEND BEWOLKT MET AF EN TOE WAT ZON

Jaarverslag 2011

Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD.....	3
1. VERENIGING	4
LEDEN.....	4
LEDENVERGADERINGEN.....	4
BESTUUR.....	4
BUREAU	5
COMMUNICATIE	6
SECTIES EN PROJECTGROEPEN	6
2. SECTIE INSPECTIE	7
SAMENSTELLING EN ORGANISATIE	7
THEMADAGEN.....	8
3. SECTIE KWALITEITSZORG	9
SAMENSTELLING	9
ACTIVITEITEN	9
4. PROJECTGROEP COLLECTIEVE PROMOTIE	11
SAMENSTELLING	11
ACTIVITEITEN	11
5. BELANGENBEHARTIGING	12
6. OVERIGE ACTIVITEITEN EN BIJEENKOMSTEN.....	14
BIJLAGE: LEDENLIJST.....	16

Voorwoord

Van het jaar dat achter ons ligt, hadden we meer gehoopt dan we hebben gekregen. We hoopten op een grote ledenaanwas als gevolg van de aansluiting van de WGA en onze succesvolle lobby in 2010 tegen de bezuinigingen van het rijk op de RHC's. We hoopten op een sterke samenhang tussen de Archiefvisie van OCW en de diverse wetwijzigingen die werden voorbereid. We hoopten dat onze collega's onder de rijksgesubsidieerde instellingen, zoals het Theaterinstituut en het Nederlands Muziek Instituut, als erfgoedinstellingen zouden worden ontzien bij de bezuinigingen op cultuur. Dat mocht allemaal niet zo zijn.

Tussen al die wolken door scheen gelukkig ook af en toe de zon. Nederland is een erkende archiefopleiding rijker. Er kwam 9 miljoen in het verschiet om de Archiefvisie van OCW uit te voeren. BRAIN kreeg meer mensen dan ooit op de been voor haar activiteiten en bijeenkomsten. Er was waardering alom voor de collectieve communicatiestrategie die BRAIN ontwikkelde en voor de handige instrumenten voor kwaliteitszorg en inspectie. En al ligt het tempo nog steeds lager dan we eigenlijk zouden willen: BRAIN groeit nog steeds. Dat is in deze tijd al een prestatie van formaat. Tegelijk is het ook noodzaak: we kunnen het ons niet meer permitteren om op eigen houtje ons vak uit te oefenen. Samenwerken moet. En gelukkig is er BRAIN om die samenwerking vorm en richting te geven.

Jantje Steenhuis
voorzitter

1. Vereniging

Leden

Het ledental van BRAIN is het afgelopen jaar weer licht gegroeid, met name dankzij de speciale toehoordersregeling die in 2011 in het leven is geroepen ter gelegenheid van de aansluiting van het Werkverband Gemeentelijk Archiefinspecteurs (WGA) bij BRAIN. Eind 2010 telde de vereniging nog 67 leden. Vijf instellingen meldden zich als toehoorder aan:

1. Historisch Centrum Leeuwarden;
2. Streekarchivariaat Noordoost Friesland;
3. Streekarchief Voorne-Putten en Rozenburg;
4. Streekarchief Bommelerwaard;
5. Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg.

Regionaal Archief Gorinchem werd in 2011 lid. Het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis zegde het lidmaatschap van BRAIN op. Het totale ledental kwam daarmee eind 2011 uit op 72 instellingen.

Het Landelijk Overleg Provinciale Archiefinspecteurs (LOPAI) meldde zich als nieuwe begunstiger in 2011. Het totaal aantal begunstigers komt daarmee op drie.

Voor de volledige lijst van leden en begunstigers, zie bijlage 1.

Ledenvergaderingen

Voorjaar 2011

Op **18 april 2011** vond de ALV van BRAIN plaats in Alkmaar. De ledenvergadering maakte deel uit van een tweedaagse bijeenkomst, met als thema 'Schaalvergroting in de archiefbranche'. Op deze tweedaagse kwamen 30 instellingshoofden af. De ledenvergadering stelde het huishoudelijk reglement van de Sectie Inspectie vast en besprak de heikele situatie van de Stichting Archief Programmatuur. De ALV werd afgesloten met een presentatie van de collectieve communicatiestrategie voor De Nederlandse Archieven door bureau EdenSpiekermann.

Najaar 2011

De najaarsledenvergadering vond plaats op **28 november 2011** in Almere. De ledenvergadering maakte ook ditmaal onderdeel uit van de groter BRAIN-programma, waarin dienstverleners en inspecteurs samenkwamen: de Dag van de Kwaliteit. Op de agenda van de ALV stond onder meer de stand van zaken met betrekking tot de innovatieagenda die uitwerking moet gaan geven aan de Archiefvisie van OCW. Daarnaast kwam de eerste bijeenkomst van Kennisland over auteursrechten en collectieve beheersorganisaties (CBO) aan de orde, en werd de mogelijkheid besproken tot het oprichten van een gezamenlijke stichting die de belangen van erfgoedinstellingen gaat behartigen tegenover de CBO's. Tot slot werd de toekomst van STAP/WieWasWie besproken. De vergadertijd bleek te kort om de stand van zaken van Secties en projectgroepen uitgebreid te bespreken.

Bestuur

In het voorjaar vertrok Daan Hertogs als penningmeester i.v.m. het aanvaarden van de functie van voorzitter van de commissie archieven van de Raad voor Cultuur. De Raad achtte deze functie onverenigbaar met het bestuurslidmaatschap van een belangenvereniging. Secretaris

Maarten Schenk nam afgelopen jaar daarom het penningmeesterschap waar. Allow Frings woonde sinds begin 2011 als toehoorder namens de nieuwe sectie Inspectie de bestuursvergaderingen bij.

Behalve met de ontwikkelingen en activiteiten in de projectgroepen en secties hield het bestuur zich concreet met de volgende zaken bezig:

Innovatieagenda Archieven

De uitwerking van de innovatieagenda in het kader van de Archiefvisie van OCW stond hoog op de agenda van het bestuur in 2011. BRAIN schreef mee aan de ‘werkpakketten’ waarover het innovatiebudget wordt verdeeld, samen met vertegenwoordigers van het Nationaal Archief. BRAIN trok daarin eensgezind op met de KVAN. Afhankelijk van de inhoud en de vorm die de uiteindelijke afspraken krijgen, zal BRAIN zich committeren aan de innovatieagenda. Het proces rond de uitwerking van de Archiefvisie is primair een bestuurlijk proces: OCW, VNG, IPO en UvW onderhandelen over een interbestuurlijk convenant dat de Archiefvisie handen en voeten moet geven. Dit bestuurlijk proces is traag verlopen, waardoor de innovatieagenda in 2011 niet kon worden afgerond.

Auteursrecht

Archiefinstellingen kregen in 2011 te maken met collectieve beheersorganisaties als LIRA en PICTORIGHT die instellingen actief op auteursrechtelijke beperkingen en risico's wezen. Beide organisaties hebben archieven een contract aangeboden waarmee auteursrechtelijke verplichtingen kunnen worden afgekocht. De verhoogde auteursrechtelijke risico's staan beleidsdoelstellingen op het gebied van erfgoed echter danig in de weg. Langs verschillende wegen en in verschillende samenwerkingsverbanden maakte BRAIN zich sterk voor aanpassing van de auteurswetgeving voor erfgoedinstellingen die collecties beschikbaarstellen op internet. BRAIN is vertegenwoordigd in de juridische commissie van de Federatie van Organisaties in het Bibliotheek-, Informatie- en Documentatiewezen (FOBID) en in de werkgroep Auteursrecht, cultureel erfgoed en internet van Kennisland.

Beleid

In het voorjaar en de zomer van 2011 wendde BRAIN zich meerdere malen tot de staatssecretaris met brieven over gevoerd en voorgenomen beleid. Op 15 april uitte BRAIN haar zorgen over de verhoging van collegeleden van de archiefopleidingen in een brief aan staatssecretaris en aan het college van bestuur van UVA/HVA. Op 23 mei stuurde BRAIN een brief aan de staatssecretaris en de Raad voor Cultuur over de mogelijke gevolgen van het advies *Noodgedwongen Keuzen* van de Raad, en op 7 juni een brief aan de Tweede Kamer over het wetsvoorstel revitalisering generiek toezicht. Tot slot droeg BRAIN oplossingsrichtingen aan als input voor de innovatieagenda Archieven in een brief van 14 juli 2011.

Vertegenwoordigingen

Vertegenwoordigers van BRAIN hadden *qualitate qua* zitting in de volgende gremia:

- adviescommissie Archiefschool;
- archieffcommissie VNG;
- juridische commissie van FOBID.

Bureau

Vereniging en bestuur worden ondersteund door bureaumedewerker Rens Frommé en beleidsmatig door Margreet Windhorst (Raamwerk advies en tekst). In 2011 werd Rens Frommé voor gemiddeld 28 uur per week ingehuurd en Margreet Windhorst voor 16 uur per maand.

Communicatie

De vereniging verzorgde haar externe communicatie door publicaties op de website en in het Archievenblad en door berichten op relevante nieuwsfora, waaronder Archiefforum, Archief 2.0 en BREED. Daarnaast verspreidde BRAIN zelf een twee digitale nieuwsbrieven (januari en juni).

Een ander communicatiemiddel voor BRAIN in 2011 was het activiteitenplan BRAIN@Work. Daarnaast maakt BRAIN ook gebruik van fysieke post, als nieuws extra aandacht vraagt. In 2011 stuurde het bureau per post uitnodigingen voor de ALV-Tweedaagse en brieven naar alle dienstverleners over de servicenormen.

Secties en projectgroepen

BRAIN kende in 2011 twee projectgroepen en twee secties. Als vast onderdeel van de organisatie zijn de secties Kwaliteitszorg en Inspectie ook een vaste post op de begroting. De projectgroepen zijn bezig met klussen die voornamelijk een tijdelijk karakter dragen.

2. Sectie Inspectie

Samenstelling en organisatie

De sectie bestaat in principe uit alle met inspectie belaste medewerkers van de leden van BRAIN. Een kerngroep pakt de operationele zaken van de sectie op: het organiseren van themadagen, financiën, de vertegenwoordiging in gremia en het opstellen van de begroting en het jaarprogramma. De kerngroep is ook aanspreekpunt voor de werkgroepen die binnen de sectie (kunnen) functioneren.

De kerngroep bestaat uit: Irmgard Broos (inspectie Provincie Utrecht), Allow Frings (Regionaal Archief Gorinchem, voorzitter), Arnoud Glaudemans (Streekarchief Gooi en Vechtstreek) en Jeanine Nolen (Streekarchief Rijnlands-Midden).

In 2011 waren de volgende werkgroepen en commissies binnen de sectie actief:

Werkgroep Kwaliteitsmodel Inspectie

De werkgroep kwaliteitsmodel was in 2011 een actieve groep, die methodiek binnen de beroepsgroep zelf bestudeert en een ‘kapstok’ heeft gemaakt voor allerlei zwevende instrumenten (KING/Baseline/RODIN, ED3 en KPI's). De werkgroep is voortgekomen uit de werkgroep kwaliteit van WGA, maar heeft een volledig andere bezetting. In 2011 ontwikkelde de werkgroep het Procesmodel voor de inspectie. Het model bestaat uit een stappenplan voor de uitvoering van een inspectie. De werkgroep heeft 7 vragen opgesteld, die tijdens de inspectie of regulier gesprek aan een gemeentesecretaris of andere leidinggevende gesteld kunnen worden.

Werkgroep Inspectie-nieuwe-stijl

De werkgroep archiefinspectie-nieuwe-stijl richtte zich op de positionering van de inspecteur, en hoe de bevindingen van de inspecteur onder de aandacht van de gemeenteraad kunnen komen. De werkgroep heeft ook de inhoud van de Dag van de Inspectie (12 september 2011) vormgegeven.

Bouwcommissie

In 2011 heeft de commissie een aantal commerciële aanbieders van archiefopslag bezocht en geïnspecteerd. De volledige lijst van bezochte bedrijven is op te vragen bij het bureau.

Politiearchieven

Landelijke, provinciale en gemeentelijke archiefinspecteurs werkten in 2011 aan een gecombineerde en brede inspectie van de archieven van politiekorpsen. De uitkomsten hiervan zullen in 2012 worden gepresenteerd. In een brief aan minister Opstelten zal aandacht worden gevraagd voor de veelal slecht op orde zijnde archieven van politiekorpsen.

Opleiding Operational Auditing HHS

De sectie heeft zich ingespannen om in samenwerking met de Haagse Hogeschool een auditopleiding op te zetten die toegesneden is op archiefinspecteurs. BRAIN zal de opleiding faciliteren en deze zal van start gaan in oktober 2012.

Themadagen

Voorjaarsvergadering Hybride Archivering

Deze laatste vergadering als Werkverband Gemeentelijke Archiefinspectie, en de eerste als Sectie Inspectie van BRAIN, vond plaats in Tilburg en werd bezocht door 41 inspecteurs. Op deze themadag werden vier presentaties gegeven omtrent het thema van Hybride Archivering.

Najaarsvergadering: Dag van de Inspectie

De Dag van de Inspectie vond plaats op 12 september in Utrecht. Thema van de Dag van de archiefinspectie was de invulling van de inspectie taak binnen de kaders van de Archiefvisie en de Wet revitalisering generiek toezicht. Op de dag werd bestelbreed en met diverse *stakeholders* gezien waar de uitvoering van toezichttaken verschuift, verandert, vernieuwing behoeft of vervalt. De *Dag van de inspectie* spoorde alle belanghebbenden aan om gezamenlijk tot een standpunt te komen over de herinrichting van de inspectietaak de komende jaren. Op de dag kwamen 100 belangstellenden af.

Dag van de Kwaliteit

Op 28 november organiseerde BRAIN de Dag van de Kwaliteit in Almere. De Sectie Inspectie en de sectie Kwaliteit werkten nauw samen aan de voorbereiding van deze uitgebreide studiedag.

In de ochtend presenteerde de werkgroep Kwaliteitsmodel een eigen manifest. Aan de hand van theorieën uit de auditingwereld presenteerde de werkgroep een eenvoudig procesmodel voor de inspectie en zeven vragen, die tijdens een inspectiebezoek of regulier gesprek aan een gemeentesecretaris of andere leidinggevende gesteld kunnen worden. Doel van de vragen is om te komen tot een inhoudelijk gesprek over de stand van zaken met betrekking tot de archief- en informatievoorziening, zonder daarbij teveel vaktaal te gebruiken.

In de middagsessie vroeg de werkgroep door middel van een workshop om feedback op de zeven vragen. Deze werd in grote mate gegeven. Tot slot werd er een invulvel voor de Key Performance Indicators (KPI's) gepresenteerd. De werkgroep had eerder in het jaar geconstateerd dat er behoefte was aan een instrument om de KPI's eenvoudig te kunnen invullen. Verschillende leden van de werkgroep (en daarbuiten) hebben vervolgens input gegeven om een simpele excelsheet te maken die iedereen kan gebruiken. Deze sheet is op te vragen bij bureau BRAIN.

3. Sectie Kwaliteitszorg

Samenstelling

De kerngroep van de sectie Kwaliteit bestond in 2011 uit Martin Jochems (GA Apeldoorn), Joss Hopstaken (GA Roosendaal), Annette de Lange (GA Gemert-Bakel), Liesbeth Beelen (Nationaal Archief), Mieke Schaap (GA Zaanstad), Daan Hertogs (Stadsarchief Breda) en Hella Timmermans (Regionaal Archief Nijmegen)

De sectie vergaderde vier keer, organiseerde een kleinschalige expertmeeting, een startbijeenkomst kwaliteitsmonitor en, samen met de sectie Inspectie, een grote studiedag. Daarbij was het jaarprogramma telkens leidend. Bij de uitvoering van activiteiten maakte de sectie gebruik van externe professionele ondersteuning, maar ook en vooral van deskundigheid en inzet uit de branche.

Activiteiten

Implementatie Servicenormen Archieven

De servicenormen archieven, in 2010 opgesteld, beschrijven tien voor de klant relevante normen. Het ambitieniveau is met opzet niet al te hoog gesteld: het was van belang dat de normen haalbaar zijn voor de branche als geheel. Voorjaar 2011 heeft bureau BRAIN de normen per post verstuurd naar alle (hoofden) dienstverleners van bij BRAIN aangesloten instellingen. Het is nog onbekend hoeveel diensten de normen daadwerkelijk hebben overgenomen.

Kwaliteitshandboek Archieven

Het Kwaliteitshandboek bevat de randvoorwaarden om aan de Servicenormen Archieven 2010 te kunnen voldoen. Een eerste versie van het handboek werd op de studiedag in november 2011 aan de BRAIN-leden gepresenteerd. Het handboek bevat een raamwerk van normen en prestaties voor archiefinstellingen.

Sectievoorzitter Martin Jochems gaf tijdens de ALV op de studiedag 28 november 2011 een toelichting op het kwaliteitshandboek en de keuzes die dat met zich meebrengt. Het handboek kan niet los gezien worden van een breder traject van certificering van instellingen. De branche wil graag een certificeringssysteem opzetten, maar krijgt daarin vooralsnog geen (financiële) ondersteuning van het ministerie. De diensthoofden voelden de behoefte aan een vervolgsessie over certificering te houden, bij voorkeur in combinatie met een volgende ledenvergadering en met voldoende tijd voor discussie.

Kwaliteitsmonitor 2011

Op 14 maart 2011 vond in 's-Hertogenbosch de startbijeenkomst *Kwaliteitsmonitor 2011* plaats. Aan de bijeenkomst namen 32 dienstverleners deel. In de ochtend was er aandacht voor de ontwikkeling monitor sinds 2000. Ook de aanpassingen in de vragenlijst werd voorgelegd aan de deelnemers. In de middag gaf Willem Boudestein een toelichting op de procedure van de monitor. Deelnemers konden vervolgens in twee workshops aan de slag met de vraag hoe de resultaten van de monitor het beste gebruikt kunnen worden in de eigen organisatie.

De Kwaliteitsmonitor Archieven werd in 2011 voor de derde keer uitgevoerd, ditmaal onder 38 archiefinstellingen. De vragenlijst werd licht aangepast, met meer aandacht dan voorheen voor digitale dienstverlening. De resultaten van de monitor laten zien dat de verdringing van fysiek door digitaal archiefbezoek doorzet. Daardoor weegt de kwaliteit van websites en online diensten steeds zwaarder in de waardering van de bezoekers. Bezoekers die niet of

slechts gedeeltelijk vinden wat zij zoeken, worden steeds kritischer in hun totaaloordeel. Dat blijkt uit de vergelijking met onderzoeksresultaten van voorgaande jaren. Terwijl de zoekresultaten ten opzichte van 2009 verbeterd zijn, is de tevredenheid van de bezoekers toch licht gedaald: van 7,8 in 2007 naar 7,7 in 2011.

Aan de andere kant toont de monitor een verrassend verschil tussen online en fysieke bezoekers. Studiezaalbezoekers zijn tevredener en opvallend genoeg ook iets jonger dan websitebezoekers. De aandacht voor digitale dienstverlening zou dan ook niet de aandacht voor de fysieke dienstverlening moeten verdringen.

In 2011 was er speciale aandacht voor de vertaling van resultaten van de monitor naar concrete verbeteringen in de organisatie van de desbetreffende instelling. Deelnemers konden op de BRAIN studiedag op 28 november in een speciale workshop concreet aan de slag met de resultaten, onder begeleiding van de uitvoerder van het onderzoek, Willem Boudestein.

Studiedagen

Voor ontwikkeling, toepassing en onderhoud van kwaliteitsinstrumenten t.b.v. een optimale kwaliteitszorg is draagvlak nodig van het archiefveld. De werkgroep wil dit bereiken door archiefinstellingen zoveel mogelijk te betrekken bij de ontwikkeling van de instrumenten. Daartoe organiseert de sectie twee maal per jaar een leer- en/of werkbijeenkomst.

De eerste bijeenkomst was de startbijeenkomst Kwaliteitsmonitor 2011, zie boven. De tweede studiedag werd gehouden als onderdeel van de breed opgezette *Dag van de Kwaliteit* van 28 november 2011 in Almere. In totaal bezochten 110 deelnemers de conferentie in Almere.

Sectievoorzitter Martin Jochems gaf op de conferentie een toelichting op het kwaliteitshandboek en de implementatie daarvan. Op basis van het handboek en een nog te ontwerpen vragenlijst voor zelfevaluatie kan de weg naar certificering worden ingeslagen. Een eerste stap zou zijn om individuele archiefinstelling een zelfevaluatie te laten doen. Een volgende stap zou zijn om de uitkomsten van de zelfevaluaties met een groep archiefinstellingen te bespreken of (een stap verder) peerreviews te houden. Ten slotte zou de stap gemaakt kunnen worden naar toetsing door een op brancheniveau in te stellen orgaan.

In de middag konden dienstverleners twee workshops bezoeken. De eerste ging over een nieuw functiehuis voorarchieven. In deze workshop ging Maarten Mulder van Eprom Organisatie Advies in op de manieren om de waarde van medewerkers voor de organisatie te optimaliseren. De casus Waterlands Archief leerde dat er veel te winnen is als medewerkers zelf initiatieven nemen en elkaar zakelijk aan kunnen spreken op verantwoordelijkheden. De kleine groep deelnemers aan de workshop discussieerde levendig. De deelnemers waren vooral benieuwd naar het flexibel én duurzaam inzetten van functies voor hun organisatie. De tweede workshop ging over de Kwaliteitsmonitor en richtte zich op de handreiking voor verbetering die in 2011 in de afzonderlijke instellingsrapporten was opgenomen. Deelnemers kregen de opdracht om 2 à 3 verbeterpunten vast te stellen. De workshop leverde een beter begrip van de resultaten en hoe ermee om te gaan.

4. Projectgroep collectieve promotie

Samenstelling

De projectgroep bestond in 2011 uit Jan van der Meer (Rabobank Nederland), Lieuwe Zoodsma (Noord-Hollands Archief), Peer Boselie (GA Sittard-Geleen), Ella Kok-Majewska (RA Rivierenland), Birgit Broer, Anne Houk de Jong (Utrechts Archief), Marjan de Kort (Zeeuws Archief) en Rob van der Laar (Den Bosch).

Activiteiten

Oplevering communicatiestrategie en bouwstenen DNA

In 2011 heeft de projectgroep de uitwerking van de strategie en de merknaam DNA (De Nederlandse Archieven) kunnen realiseren. Bureau EdenSpiekermann presenteerde op de ALV van 18 april de eerste resultaten in de vorm van een logo, communicatie-strategie en bouwstenen voor een visuele identiteit. Deze zijn ook gepresenteerd aan en bediscussieerd met het veld tijdens de KVAN dagen en tijdens twee bijeenkomsten van het platform communicatiemedewerkers archieven.

EdenSpiekermann adviseerde BRAIN herkenbare samenhang te brengen in de verschillende online en offline activiteiten van de verschillende archieven. Hierdoor zal de zichtbaarheid van de activiteiten voor het grote publiek worden vergroot. Daarin zouden de persoonlijke verhalen van (potentiële) archiefgebruikers centraal moeten staan.

Start ontwikkeling basiswebsite OnsDNA.nl

Eind 2011 heeft de projectgroep een start gemaakt met het realiseren van de website OnsDNA.nl als startpunt voor (beginnende) archiefonderzoekers. Deze website moet mensen helpen om het archief zelf te ontdekken, door de weg te wijzen, persoonlijke verhalen van bestaande gebruikers te vertellen en te laten zien welk mooi materiaal archieven te bieden hebben. De website is naar verwachting klaar in het voorjaar van 2012.

Subsidieaanvraag

Voor de financiering van dit plan, en dan met name de vervolgstappen na de oplevering van de basiswebsite, voerde de projectgroep in 2011 gesprekken met het VSB fonds en het SNS Reaal Fonds. Beide waren in principe geïnteresseerd in een aanvraag voor promotie en productinnovatie vanuit en voor de gehele archiefbranche.

Landelijke Archiefendag

Het Nationaal Historisch Museum (NHM) verzorgde tot 2010 de Landelijke Archiefendag, als onderdeel van de Week van de Geschiedenis. Eind 2011 hield het NHM op te bestaan, hierdoor vond er in 2011 geen landelijk gecoördineerde archiefendag plaats.

5. Belangenbehartiging

2011 was een hectisch jaar op het gebied van archiefbeleid. Als belangenbehartiger van de branche zat BRAIN hier bovenop. Een kort en bondig overzicht de inspanningen van het afgelopen jaar:

Wijziging Archiefwet

OCW werkt aan een wijziging van de Archiefwet t.a.v. het provinciale archieftoezicht, de verantwoordelijkheid van de provincie voor de rijksarchieven in de provincie en het afschaffen van de adviesrol van de Raad voor Cultuur m.b.t. selectielijsten voor overheidsarchieven. BRAIN betoonde zich uitermate kritisch op de voorgenomen wijzigingen en pleitte ervoor de wijziging op te schorten in afwachting van de nieuwe beleidsvisie.

FARO-verdrag

BRAIN verzocht staatssecretaris Zijlstra om de kaderconventie van Faro over de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving te ratificeren en het als uitgangspunt te nemen bij de beleidsvorming op erfgoedgebied.

Ontslag Bijzondere Commissie Archieven van de Raad voor Cultuur

BRAIN heeft per brief aan de voorzitter van de Raad en aan staatssecretaris Zijlstra haar zorgen geuit over het opstappen van deze commissie, de aanleiding daartoe en de gevolgen daarvan voor een zorgvuldig proces van waardering van overheidsarchieven.

Advies Raad voor Cultuur bezuiniging cultuur 2013-2016

BRAIN reageerde op de voorgestelde opheffing van Erfgoed Nederland en pleitte voor de handhaving van geormerkte middelen voor de ondersteuning van de erfgoedsectoren, met name op het gebied van de stimulering en ontwikkeling van erfgoededucatie, debat, reflectie en onderzoek.

Instellingscollegegeld Archiefopleiding

De meeste archivariestudenten hebben al een hbo- of wo-opleiding achter de rug en krijgen te maken met het hoge instellingscollegegeld op tweede studies; een bedrag dat kan oplopen tot zo'n 10.000 euro. Dat stelt studenten en hun werkgevers voor grote problemen en bedreigt het voortbestaan van de opleidingen. BRAIN vroeg hier in mei al aandacht voor en herhaalde haar pleidooi voor een uitzonderingspositie voor archivalieken in juni in een gezamenlijke brief met de KVAN aan het College van Bestuur van de UvA.

Wetsvoorstel Revitalisering Interbestuurlijk Toezicht

BRAIN en KVAN wezen de Tweede Kamer op het feit dat het horizontaal archieftoezicht bij veel gemeenten niet of onvoldoende aanwezig is, zodat de basis voor verantwoord generiek toezicht ontbreekt. Ook wezen zij op het blijvende belang van deskundigheidseisen voor archiefinspecteurs. BRAIN heeft de brief via haar leden die op LinkedIn directe relaties hebben met kamerleden ook bij die individuele parlementariërs onder de aandacht gebracht.

Herijking methode waardering en selectie

BRAIN reageerde op een verzoek van de ARA om een reactie op de nieuwe selectiemethode van het NA. Zij uitte twijfels over de geschiktheid van en het draagvlak voor de methode bij

de lagere overheden, over de balans tussen snelheid en kwaliteit van het selectieproces, over de sterke gerichtheid op het wegwerken van de achterstanden in plaats van op selectie van *digital born* archieven, over de samenhang tussen de waardering van overheids- en particuliere archieven en over de procedurele borging van de zorgvuldigheid van het waarderingsproces.

Erkenning opleiding Reinwardt Academie als opleiding Archivistiek B

De Reinwardt Academie geeft een minor Archivistiek die exact gelijk is aan de Archivistiek B-opleiding aan de HvA. Daarom vraagt de Reinwardt om de erkenning van haar opleiding als Archivistiek B-opleiding. BRAIN heeft de ARA daar positief over geadviseerd, op voorwaarde dat de inhoud van de opleiding blijft aansluiten bij die van de HvA en dat de deskundigheid van docenten, begeleiders en adviseurs van de opleiding gewaarborgd is.

Archiefvisie OCW

Jantje Steenhuis maakte het afgelopen jaar namens BRAIN deel uit van de klankbordgroep die OCW hiervoor had ingesteld. Zij heeft zich sterk gemaakt voor de punten die BRAIN centraal zet sinds de publicatie van de BRAIN- en KVAN-visie *Archiveren is vooruitzien*: het belang van professioneel archiefbeheer en goed toezicht, de toegankelijkheid van de Archiefcollectie Nederland en de totstandkoming van goede (gemeenschappelijke) e-depotvoorzieningen. OCW publiceerde de Archiefvisie in juni 2011

Innovatieagenda

In het najaar van 2011 startten de eerste gesprekken over de nadere uitwerking van de Archiefvisie van OCW. Die valt uiteen in een bestuurlijk stuk (interbestuurlijk convenant) en een inhoudelijke innovatieagenda. BRAIN en KVAN dachten met name mee over de innovatieagenda en trokken daarbij zoveel mogelijk gezamenlijk op.

6. Overige activiteiten en bijeenkomsten

Tweedaagse Herstel van de Toekomst

Op **18 en 19 april** kwamen 30 BRAIN-leden bij elkaar voor de tweedaagse conferentie Herstel van de Toekomst. BRAIN is van mening dat schaalvergroting in de archiefbranche onvermijdelijk is. Om te voorkomen dat er over onze hoofden heen onverstandige keuzes gemaakt worden, wil de branchevereniging zelf het voortouw nemen in het denken over de vormgeving van schaalvergroting in de archiefbranche. In Alkmaar werden de (on)mogelijkheden verkend. In de middag van 18 april belichtten verschillende sprekers het onderwerp schaalvergroting vanuit uiteenlopende perspectieven: dat van de overheidsadministratie, dat van professionaliteit en kennisdeling en tenslotte vanuit het perspectief van de bibliotheeksector. In de ochtend van 19 april werd aan de hand van een vijftal stellingen gediscussieerd over verschillende aspecten van schaalvergroting en brancheoverschrijdende samenwerking.

De leden zagen veel mogelijkheden om de archiefbranche door schaalvergroting vooruit te helpen. Het is van belang om duidelijk positie te kiezen: wat is eigen aan de instelling en moet op dat niveau blijven, wat is eigen aan de branche en leent zich voor samenwerking met andere archiefinstellingen, wat is niet branche-specifiek en leent zich voor branche-overstijgende samenwerking? Daarnaast deelden veel instellingen de mening dat samenwerking en schaalvergroting pas vaart krijgt als er behalve overtuiging binnen de branche ook bestuurlijke druk van buiten de branche aanwezig is.

Bijeenkomst Depotcapaciteit 26 oktober

Het Stadsarchief Amsterdam organiseerde op 26 oktober jl. een bijeenkomst over depotcapaciteit en kengetallen, in samenwerking met BRAIN. Conclusie van de bijeenkomst was dat de branche is gebaat bij goede uitwisseling van kengetallen en gegevens. Hierbij kan gedacht worden aan huurprijzen en het aantal meters dat hier en daar beschikbaar is, maar ook aan bijvoorbeeld de kosten voor de verschillende vormen van dienstverlening. Het bestuur van BRAIN heeft de Sectie Inspectie gevraagd in 2012 de kengetallen over depotcapaciteit verder uit te zoeken.

Onderzoek inventarisatie bezuinigingen

BRAIN had afgelopen jaar als belangenbehartiger behoefte aan inzicht wat er in alle geledingen van de branche met de budgetten gebeurt. Daarom werd op 16 juni en op 15 november 2011 aan alle 72 BRAIN leden een mail gestuurd met het verzoek gegevens te verstrekken over de bezuinigingen. 35 instellingen hebben antwoorden teruggestuurd.

De belangrijkste conclusie was dat 70% van de instellingen te maken krijgt met bezuinigingen. In eerste instantie bezuinigen instellingen op materiaal, extra activiteiten, digitale dienstverlening, openingstijden van de studiezaal of door banen die sowieso zouden verdwijnen niet opnieuw in te vullen. In sommige gevallen komt er grote druk te staan op de formatie. Kleine instellingen worden nog kleiner: zij komen op een punt dat de toegankelijkheid van de archieven in het geding komt.

De bezuinigingen hebben op de langere termijn tot gevolg dat archieven zullen interen op hun reserves, tijdelijke contracten niet meer verlengen, en geen innovatieve projecten meer kunnen starten en digitale ontwikkelingen moeten stopzetten. Sommige instellingen zijn al

bezig om regionale samenwerking te realiseren om zo kosten te besparen, andere zoeken erfgoedbrede samenwerking met name op het digitale vlak.

Onderzoek Invloed leeftijd op ideale ontwerp functies

In het voorjaar van 2011 stuurde BRAIN, op verzoek van KVAN, een onderzoek rond naar alle aangesloten instellingen over de invloed van leeftijd op het ontwerp van functies. Dit resulteerde in de scriptie “Leeftijd-gerelateerd functieontwerp; een onderzoek naar de invloed van leeftijd op de voorkeuren voor functiekarakteristieken” van Andrieke Ollefers, augustus 2011.

Ollefers stelt in de samenvatting van haar onderzoek dat een motiverende functie voor alle leeftijdscategorieën veel ruimte bevat voor autonomie, probleemoplossing en informatieverwerking. Daarnaast vraagt een motiverende functie een diversiteit aan vaardigheden ten behoeve van een grote taakverscheidenheid. Idealiter krijgt de medewerker veel feedback over zijn functioneren. Ten slotte is het van belang veel aandacht te schenken aan de werkcondities en aan ergonomie en is het goed als er veel sociale steun is op het werk.

Bijlage: ledenlijst

LEDENLIJST BRAIN	
Bijgewerkt tot en met 31 december 2011	
1	Stadsarchief Vlaardingen
2	Gemeentearchief Weert
3	Streekarchief Land van Heusden en Altena
4	Regionaal Historisch Centrum Limburg
5	Gemeentearchief Schouwen-Duiveland
6	Regionaal Archief Nijmegen
7	Gemeentearchief Hulst
8	Gemeentearchief Ede en Scherpenzeel
9	Regionaal Archief West-Brabant
10	Stadsarchief Breda
11	Regionaal Archief Leiden
12	Noord-Hollands Archief
13	Historisch Centrum Het Markiezenhof
14	Westfries Archief
15	VVD
16	Gelders Archief
17	Regionaal Archief Alkmaar
18	Gemeentearchief Rotterdam
19	Haags Gemeentearchief
20	Archief Eemland
21	Gemeentearchief Tholen
22	Stadsarchief Amsterdam
23	Erfgoed Delft e.o. Archief, Musea en Archeologie
24	Nederlands Muziek Instituut
25	Stadsarchief 's-Hertogenbosch
26	Provinciale Archiefinspectie Noord-Holland
27	Regionaal Archief Rivierenland
28	Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe
29	Stadsarchief Sittard Geleen
30	Streekarchivariaat Regio Achterhoek
31	Gemeentearchief Roosendaal
32	Waterlands Archief
33	Gemeentearchief Zaanstad
34	Gemeentearchief Zoetermeer
35	Provinciale Archiefinspectie Utrecht
36	Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek Deventer
37	Streekarchief Gemert-Bakel
38	Regionaal Archief Tilburg
39	Rabobank Nederland, afd. Bedrijfshistorie
40	Erfgoedcentrum DiEP
41	Gemeentearchief Venray
42	Gemeentearchief Venlo
43	Zeeuws Archief

44	Coda Archief
45	Gemeentearchief Waalwijk
46	Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
47	Rijckheyt
48	Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg
49	Regionaal Historisch Centrum Eindhoven
50	Streekarchief Midden-Holland
51	Hoogheemraadschap van Rijnland
52	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
53	Regionaal Archief Zutphen
54	Gemeentearchief Roermond
55	Gemeentearchief Wageningen
56	Streekarchief Gooi en Vechtstreek
57	Streekarchief Epe, Hattem en Heerde
58	Historisch Centrum Overijssel
59	Gemeentearchief Rucphen
60	Gemeentearchief Kerkrade
61	Aletta, instituut voor vrouwengeschiedenis
63	Het Utrechts Archief
63	Stadsarchief Almere
64	Brabants Historisch Informatie Centrum
65	Nieuw Land Erfgoedcentrum
66	Historisch Archief Westland
67	Regionaal Archief Gorinchem
68	Streekarchivariaat Noordoost Friesland
69	Streekarchief Voorne-Putten en Rozenburg
70	Streekarchief Bommelerwaard
71	Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg
72	Historisch Centrum Leeuwarden
BRAIN begunstigers	
Bijgewerkt tot 31 december 2010	
01	Nationaal Archief
02	Hogeschool van Amsterdam – afdeling Archiefschool
03	LOPAI